

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА

УДК 343.1

Олександр БАБІКОВ

професор кафедри кримінального права та процесу Національного авіаційного університету, керуючий партнер АО «DEFENSORES», кандидат юридичних наук, вул. Антоновича, 14, оф. 3, Київ, Україна, 01024

ORCID: 0000-0003-4003-5198

DOI: 10.32782/LST/2024-2-8

Бібліографічний опис статті: Бабіков, О (2024). Роль принципів права у регламентації організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. *Law. State. Technology*, 2, 40–46. doi: 10.32782/LST/2024-2-8

РОЛЬ ПРИНЦИПІВ ПРАВА У РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Статтю присвячено питанням, пов'язаним із застосуванням принципів права під час організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. Автор досліджує сутність та значення окремих принципів, вивчає їх природу та визначає ступінь впливу на організацію, проведення та використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інтересах кримінального судочинства. Складовими конституційного принципу верховенства людини як найвищої соціальної цінності, якими є: життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Попарність закріплення цих складових пояснюється високим ступенем їх взаємозумовленості та невід'ємності одна від одної. Визначальним в аспекті порушеного автором питання є принцип верховенства права та його значення для побудови всієї вітчизняної системи права. Відповідно до ст. 8 Конституції України: «В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу».

Принципи права та їх роль у регламентації зазначеної сфери розглянуто в аспекті визначальних Рішень Конституційного Суду України та практики Європейського Суду з прав людини, зокрема в аспекті діяльності правоохоронних органів пов'язаної із втручанням у приватне життя особи, обмеженням таємниці спілкування, порушенням недоторканості житла та інших права і свобод людини. Проведенням дослідженням визначено значення принципів права для забезпечення балансу інтересів держави та суспільства та прав і свобод людини при застосуванні кримінального процесуального законодавства у цій сфері.

Методологія. Зважаючи на комплексність та складність поставленого питання, використано такі методологічні підходи, як діалектичний, порівняльний, системний, функціональний методи, метод узагальнення, аналізу, та інші загальнонаукові й спеціально-правові методи дослідження.

Наукова новизна. Вивчення наукових джерел з питань проведення негласних слідчих (розшукових) дій вказує на те, що питання застосування принципів права під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та їх роль, уваги приділено надзвичайно мало.

Метою статті є розробка та пошук провадження ефективної моделі системи принципів права, які б забезпечували дотримання прав і свобод особи під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Висновки. Автор статті висловлює думку, що в рішеннях Конституційного Суду України, ЄСПЛ, послідовно обстоюється юридична позиція, що реалізація принципів верховенства права, законності, домірності, юридичної визначеності стосується всіх аспектів діяльності правоохоронних органів, а не лише суб'єктів здійснення правосуддя, в тому числі під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, як заходу який найбільш суттєво може обмежити права і свободи під її кримінального переслідування.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, принцип домірності (пропорційності), принцип визначеності, принцип верховенства права, принцип законності.

Oleksandr BABIKOV

Professor of the Department of Criminal Law and Procedure of the National Aviation University, Managing Partner of DEFENSORES Law Firm, Candidate of Law, 14 Antonovycha str., office 3, Kyiv, Ukraine, 01024

ORCID: 0000-0003-4003-5198

DOI: 10.32782/LST/2024-2-8

To cite this article: Babikov, O (2024). Rol pryntsyviv prava u rehlamentatsii orhanizatsii ta provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii u kryminalnomu provadzhenni [The role of the principles of law in regulating the organisation and conduct of covert investigative (detective) actions in criminal proceedings]. *Law. State. Technology*, 2, 40–46. doi: 10.32782/LST/2024-2-8

THE ROLE OF THE PRINCIPLES OF LAW IN REGULATING THE ORGANISATION AND CONDUCT OF COVERT INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTIONS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article is devoted to the issues related to the application of the principles of law in the course of organisation and conduct of covert investigative (detective) actions in criminal proceedings. The author examines the essence and meaning of certain principles, studies their nature and determines the degree of influence on the organisation, conduct and use of the results of covert investigative (detective) actions in the interests of criminal proceedings. The components of the constitutional principle of the supremacy of the human being as the highest social value are: life and health, honour and dignity, inviolability and security. The pairing of these components is explained by the high degree of their interdependence and inalienability from each other. The principle of the rule of law and its importance for the construction of the entire national legal system is crucial in terms of the issue raised by the author. According to Article 8 of the Constitution of Ukraine: «The principle of the rule of law shall be recognised and applied in Ukraine. The Constitution of Ukraine has the highest legal force».

The author examines the principles of law and their role in regulating this area in the light of the crucial Decisions of the Constitutional Court of Ukraine and the case law of the European Court of Human Rights, in particular, in the context of law enforcement activities related to interference with a person's private life, restriction of secrecy of communication, violation of the inviolability of housing and other human rights and freedoms. The study identifies the importance of the principles of law for ensuring the balance of interests of the State and society and human rights and freedoms in the application of criminal procedure legislation in this area.

Methodology. Given the complexity and complexity of the issue raised, the following methodological approaches were used: dialectical, comparative, systemic, functional methods, method of generalisation, analysis, and other general scientific and special legal research methods.

Scientific novelty. The study of scientific sources on covert investigative (detective) actions indicates that very little attention has been paid to the issue of application of the principles of law during covert investigative (detective) actions and their role.

The purpose of the article is to develop and search for an effective model of the system of legal principles which would ensure the observance of human rights and freedoms during covert investigative (detective) actions in criminal proceedings.

Conclusions. The author expresses the opinion that the decisions of the Constitutional Court of Ukraine and the ECHR consistently uphold the legal position that the implementation of the principles of the rule of law, legality, proportionality and legal certainty applies to all aspects of law enforcement activities, and not only to the administration of justice, including during covert investigative (detective) actions, as a measure which may most significantly restrict the rights and freedoms of a person under criminal prosecution.

Key words: *covert investigative (research) actions, the principle of appropriateness (proportionality), principle of certainty, the principle of the rule of law, the principle of legality.*

Вступ. Конституція визначає людину найвищою соціальною цінністю, людину з її невід'ємними правами. Неможливо дбати про людину, не охороняючи її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку (ст. 3 Конституції України) (ВРУ, 1996). НС(Р)Д за своєю суттю – діяльність правоохоронних органів, регламентована Кримінальним процесуальним кодексом України (ВРУ, 2013) і яка спрямована на одержання інформації у кримінальному провадженні, шляхом обмеження гарантованих міжнародними актами та національним законодавством прав і свобод людини через втручання у її приватне життя, таємницю спілкування, порушення недоторканості житла та інші права і свободи, що визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Саме тому на відміну від інших слідчих дій особа, яка приймає рішення

щодо необхідності та можливості проведення НС(Р)Д, має враховувати не лише інтереси кримінального судочинства, а й обов'язок забезпечити права і свободи людини, зважувати доцільність та наявні ризики, забезпечити баланс таких інтересів та уникати невинуватого обмеження права і свобод. Особливої актуальності це питання набуває з огляду на активні євроінтеграційні процеси, які відбуваються сьогодні в Україні та агресію з боку РФ, яка також додає можливості правоохоронцям ще більше обмежувати права осіб, відносно яких здійснюється кримінальне переслідування (Бабіков, 2024, с. 14).

Аналіз результатів останніх досліджень. В основу здійснюваного нами дослідження покладено праці таких вчених, як: Авраменко Л.В., Бабікова О.С., Берзін П.С., Дудо-

ров О.О., Козюбра М.І., Петришин О.В., Савченко А.В., Скакун О.Ф., Тацій В.Я., Цвік М. В., Шемшученко Ю.С. та багато інших. Згадані вчені досліджували природу принципів права загалом, різного роду теоретичні питання, які стосувались надання визначення таким поняттям, як: «принцип права», «система принципів права», описували характеристики вказаних понять, їх ознаки та властивості, здійснювали порівняльний аналіз вітчизняної системи принципів права та зарубіжної тощо.

Вивчення наукових джерел з питань проведення НС(Р)Д, вказує на те, що фахівці переважно досліджують питання організації та порядку проведення НС(Р)Д, використання їх результатів в доказуванні (Колесник В.А., Сергєєва Д.Б., Уваров В.Г., Шило А.В., Щадило А.А. та інші), проте питанням, пов'язаним із застосування принципів права під час проведення НС(Р)Д, уваги приділено надзвичайно мало.

Метою статті є розробка та пошук провадження ефективної моделі системи принципів права, які б забезпечували дотримання прав і свобод особи під час проведення НС(Р)Д у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Норма ст. 3 Основного Закону та положення, які в ній містяться виступають складовими конституційного принципу верховенства людини як найвищої соціальної цінності, якими є: життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Попарність закріплення цих складових пояснюється високим ступенем їх взаємозумовленості та невід'ємності одна від одної.

При цьому ці складові також дуже тісно взаємопов'язані між собою, зумовлюють та визначають зміст одна одної.

Також слід зауважити, що безумовно серед цих важливих складових саме життя і здоров'я людини є тією основоположністю, яка стоїть на вершині усіх суспільних пріоритетів. І саме цей елемент принципу посідає визначальне місце серед інших соціальних цінностей, в тому числі і під час кримінального переслідування особи, що прямо визначено кримінальним та кримінальним процесуальним законодавством.

Ч. 2 статті 3 визначає принцип відповідальності держави перед громадянами і спрямованість діяльності держави на забезпечення найвищих соціальних благ.

Принцип відповідальності держави за свою діяльність перед людиною, закріплений в ст. 3 у формі загального положення, він конкретизується в інших нормах Конституції, зокрема про оскарження дій чи бездіяльності органів влади (ст. 55), ця ж стаття передбачає право

громадянина на судовий захист у міжнародних правових організаціях і подання позову до держави в цілому, про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної особі державою (ст. 56), про конституційну відповідальність народних депутатів (ст. 79), а також у іншому законодавстві України (Я. О. Берназюк, А. Г. Бірюкова, Ю. О., 2018).

Визначальним в аспекті порушеного нами питання є принцип верховенства права та його значення для побудови всієї вітчизняної системи права. Відповідно до ст. 8 Конституції України: «В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.»

Для правильного розуміння суті цього принципу, необхідно мати на увазі, що правопорядок у сучасному розвиненому демократичному суспільстві базується не тільки на нормативно-правових актах, а також скеровується правовими принципами фундаментального рівня, які втілюють у повсякденну правозастосовчу практику ціннісні та моральні якості права, слугують, у певних випадках, критерієм розмежування права та закону, уособлюють дію природного права в умовах сьогодення.

Тобто, якщо Україна у своїй Конституції проголошує принцип верховенства права, то всі державні інституції та громадяни мають усвідомлювати, що *українське право не ототожнюється лише з сукупністю нормативно-правових актів*, а розглядається як *явище, що безпосередньо пов'язане такими цінностями природного права, як справедливість, розумність, рівність, цілеспрямованість, пропорційність, домірність* тощо. Зазначене дає підстави стверджувати, що саме ці положення повинні прийматись до уваги під час прийняття рішення про проведення НС(Р)Д, адже норми Конституції мають силу прямої дії. Це означає, що конституційні норми застосовуються судами та іншими державними органами безпосередньо незалежно від того, чи прийнято на їх розвиток відповідні закони або інші нормативно-правові акти. Саме це зазначив у своєму рішенні Конституційний Суд (абзац 2 п. 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 19 квітня 2001 р. за № 4-рп/2001).

В свою чергу, ст. 64 Конституції України визначає невідчужуваність, непорушність закрі-

плених Конституцією прав і свобод людини і громадянина та неприпустимість їх звуження. Якщо подібні обмеження прав і свобод особи допускаються, то тільки у випадках, що визначені самою Конституцією.

Слід зауважити, що положенням статті 64 дано офіційне тлумачення згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 25.12.97 р. № 9-зп.

Важливим складником правовладдя (верховенства права) є принцип домірності. Конституційний Суд України виходить із того, що принцип домірності застосовують, зокрема, й під час обрання методів, визначення заходів втручання державних органів у приватне життя особи відповідно до характеру та змісту вчиненого нею правопорушення.

Тому реалізація конституційної вимоги під час проведення НС(Р)Д можлива в разі дотримання в тому числі принципу домірності.

За юридичними позиціями Конституційного Суду України «принцип верховенства права, зокрема така його вимога, як принцип домірності, є взаємопов'язаними фундаментальними засадами функціонування усєї юридичної системи України й «відповідно до статті 8 Конституції України у її взаємозв'язку з приписами частини третьої статті 22, частини першої статті 64 Конституції України «верховенство права» (правовладдя) *вимагає*, щоб втручання в конституційні права і свободи людини *завжди було домірним*» (абзац перший підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 19 квітня 2023 року № 4-п(II)/2023).

Конституційний Суд України в аспекті дотримання принципу домірності враховує практику Європейського суду з прав людини, який у своїх рішеннях послідовно зазначає: «Також може мати значення те, чи можна було б досягти тієї самої мети у спосіб менш серйозного втручання в права заявника та чи органи влади розглядали можливість застосування цих менш обтяжливих рішень (див. *mutatis mutandis*, ОАО Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia від 20 вересня 2011 року (заява № 14902/04), §§ 651-654)» (рішення у справі від 25 квітня 2017 року (заява № 31371/12), § 83) (рішення у справі *Imeri v. Croatia* від 24 червня 2021 року (заява № 77668/14), § 84).

Запровадженні конституційні засади, що передбачають примат життя і здоров'я людини, невідчужуваність її прав та свобод, гарантії недоторканості особи, відповідальність держави перед громадянами з правом на оскарження дій чи бездіяльності органів влади, поєднане з правом на відшкодування завданої

шкоди, заподіяної особі, набуває особливого значення в контексті проведення негласних заходів одержання інформації, оскільки останні за своєю природою не можуть проводитися без обмеження прав і свобод, а таємність факту та методів їх проведення, істотно звужує можливість оскарження прийнятих рішень, своєчасне встановлення факту безпідставності таких обмежень, зловживань з боку службових осіб правоохоронних органів та суду, відшкодування завданої шкоди.

Механізм, запроваджений у Главі 21 КПК України з метою забезпечення гарантій прав і свобод людини у цій сфері передбачає низку вимог, серед яких можемо виділити ключові: 1) НС(Р)Д розглядаються як винятковий захід, що проводиться у виключних випадках, у переважній більшості під час розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів; 2) запровадження трьохступеневої процедури (слідчий-прокурор-слідчий суддя) під час прийняття ключових рішень про їх проведення; 3) заборону використання результатів НС(Р)Д у інших цілях; 4) повідомлення особи про факт їх проведення щодо неї; 5) обов'язок прокурора перевірити та виключити проведення заходів за наявності ознак провокації; 6) можливість відшкодування завданої шкоди.

Формально, зазначені вимоги спрямовані на забезпечення дотримання насамперед принципів права та гарантувати недоторканість прав і свобод людини, а їх обмеження розглядати як виняток, що обумовлений інтересами держави та суспільства, що за своїм змістом можуть розглядатися як підстава для обмеження з метою забезпечення дотримання більш важливих прав, свобод та інтересів.

Проте, відповідно до статистичних спостережень (Судова влада України, 2023), в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення випадків застосування негласних заходів, з 98163 у 2014 до 144675 в 2021 році, що певною мірою ставить під сумнів їх «винятковість», а можливість використання результатів НС(Р)Д після перекваліфікації для доведення винуватості особи у вчиненні будь-якого кримінального правопорушення, – нівелює гарантію, що втручання в права і свободи людини можливе лише під час розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів. Достатньо на початковому етапі внести відомості до ЄРДР про тяжкий злочин. Триступенева процедура прийняття рішень про проведення більшості НС(Р)Д і усіх форм, що пов'язані з втручанням у приватне спілкування, з виключним правом слідчого судді приймати відповідне

рішення, – призвела до «розмивання» відповідальності службових осіб за прийняття незаконного рішення, а процедура, за якою слідчий суддя розглядаючи питання надання дозволу на проведення НС(Р)Д вивчає лише клопотання та факт реєстрації провадження в ЄРДР без дослідження підстав для початку досудового розслідування, допустимості та вагомості доказів щодо особи, права якої обмежуються, – стало наслідком, що судовий контроль на цьому етапі формальний, внаслідок чого, погоджується понад 90% таких клопотань (ВАКС, 2023).

Обов'язок прокурора перевірити факт провакції під час ухвалення рішення про проведення контролю за вчиненням злочину, задекларований уст. 271 КПК України, а бо на підставі відповідної заяви захисту щодо таких обставин, не знайшов свого втілення як процедура в Інструкції, якою регламентовано проведення НС(Р)Д (Генеральна прокуратура України, 2012) як і обов'язок знищення матеріалів негласних заходів, що містять інформацію, яка не підлягає використанню в інтересах кримінального судочинства. Передбачене Главою 21 КПК України інформування особи, про проведення щодо неї НС(Р)Д зазвичай реалізовується приєднанням до матеріалів кримінального провадження копії листа, без підтверджуючих документів щодо його фактичного направлення, що також істотно впливає на обізнаність особи про факт обмеження її прав і свобод та можливість відшкодувати внаслідок цього завдану шкоду.

Ми можемо констатувати, що декларовані у законодавстві принципи права щодо забезпечення прав та свобод, гарантії недоторканості особи, відповідальність держави перед громадянами з правом на оскарження дій чи бездіяльності органів влади, поєднане з правом на відшкодування завданої шкоди, заподіяної особі, можуть ігноруватися саме внаслідок відсутності чіткого і послідовного механізму їх забезпечення у нормативних актах, що регламентує проведення НС(Р)Д.

І в згаданому аспекті, надзвичайно важливу роль відіграє категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону є одним з ключових обов'язків держави для утвердження та забезпечення прав і свобод людини; забезпечення прав і свобод, і полягає у законодавчому закріпленні механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (КСУ, 2004).

В свою чергу, «якість закону» суттєво впливає і на «якість судового рішення», яке відповідно до критеріїв, визначених у пунктах 11 та 75 Висновку №11 (2008) Консультативної Ради європейських суддів, залежить від досконалості написання проєктів законів, чіткості їх змісту, відсутність порушень процесуальних правил (Берназюк, 2020).

«Якість судового рішення» як складова права на справедливий суд, у сфері судового контролю за НС(Р)Д також є надзвичайно важливою категорією в аспекті забезпечення верховенства права. Законом №1401-VIII від 02.06.2016, з метою подальшої реалізації передбаченого у ст. 8 Конституції принципу верховенства права змінено парадигму щодо вимог до правосуддя. Якщо у попередній редакції ст. 129 Конституції встановлювалося, що судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються лише закону, то в новій редакції цієї статті зазначено, що суддя, здійснюючи правосуддя, є незалежним та керується верховенством права. Певне реформатування принципу верховенства права змістило акцент на необхідність суду керуватися насамперед правом, а не законом. Але наскільки це вплинуло на процедуру розгляду клопотань про дозвіл на проведення НС(Р)Д в аспекті випробовування та вивчення матеріалів провадження, дослідження слідчими суддями з метою об'єктивності приводів та підстав для проведення таких заходів, – питання, на жаль, риторичне, але безпосередньо пов'язане і з правом на справедливий суд і на дотримання вимог щодо об'єктивності та вмотивованості судового рішення за умов, коли зібрані стороною обвинувачення докази «сприймаються на віру».

Висновки. З огляду на проведене нами дослідження вбачається, що в рішеннях Конституційного Суду України, ЄСПЛ, послідовно обстоюється юридична позиція, що реалізація принципів верховенства права, законності, домірності, юридичної визначеності стосується всіх аспектів діяльності правоохоронних органів, а не лише суб'єктів здійснення правосуддя, в тому числі під час проведення НС(Р)Д, як заходу який найбільш суттєво може обмежити права і свободи під її кримінального переслідування. Проте сучасне законодавство, що передбачає вимоги до організації, проведення та використання результатів НС(Р)Д, у тому числі у сфері судового контролю за дотриманням прав та свобод людини, не відповідає вимогам «якості закону» і підлягає вдосконаленню шляхом деталізації прав та обов'язків учасників кримінального провадження

в частині об'єктивності та дієвості судового контролю у сфері втручання в приватне життя, запобіганню провокації злочину, своєчасного інформування про факти обмеження прав і свобод людини, запровадження вимоги та

механізму знищення матеріалів НС(Р)Д, що не містять відомостей про вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також компенсаційних механізм у випадках безпідставності проведення негласних заходів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>(дата звернення: 19.05.2024).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI: станом на 16 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>(дата звернення: 17.05.2024).
3. Бабіков О. П. Негласні слідчі (розшукові) дії: теорія і практика / О. П. Бабіков; Наук.-дослід. ін-т публічного права; 2-ге вид., випр. та доповн. – Київ: Норма права, 2024. 464 с., с. 14.
4. Конституція України. Науково-практичний коментар [Текст]: станом на 20 трав. 2018 р. / Я. О. Берназюк, А. Г. Бірюкова, Ю. О. Буглак [та ін.]; за заг. ред. К. І. Чижмарь, О. В. Лавриновича. Київ: Професіонал, 2018. 296 с.
5. Судова влада. Судова статистика. URL:https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 19.05.2024).
6. Аналітичні таблиці щодо стану здійснення правосуддя за 2018 рік. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/tabl_2018_zam.xlsx (дата звернення: 19.05.2024).
7. Офіційний сайт ВАКС. URL: <https://first.vaks.gov.ua/publications/statystyka-vaks-za-3-roky-zdiysnennia-protseesualnoi-diialnosti-ch-2/> (дата звернення: 19.05.2024)
8. Офіційний сайт ВАКС. URL: <https://first.vaks.gov.ua/publications/statystyka-vaks/> (дата звернення: 19.05.2024)
9. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ Ген. прокуратури України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>(дата звернення: 19.05.2024).
10. Рішення Конституційного Суду України від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004.
11. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199> (дата звернення: 19.05.2024)

REFERENCES:

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR: stanom na 1 sich. 2020 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>(data zvernennia: 19.05.2024). [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 4651-VI: stanom na 16 trav. 2024 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>(data zvernennia: 17.05.2024). [in Ukrainian].
3. Babikov, O. P. (2024). Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii: teoriia i praktyka [Covert investigative (detective) actions: theory and practice]/ O. P. Babikov; Nauk.-doslid. in-t publichnoho prava; 2-he vyd., vypr. ta dopovn. – Kyiv: Norma prava, 464 s., s. 14 [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar [Tekst] [The Constitution of Ukraine. Scientific and practical commentary]: stanom na 20 trav. 2018 r. / Ya. O. Bernaziuk, A. H. Biriukova, Yu. O. Buhlak [ta in.]; za zah. red. K. I. Chyzhmar, O. V. Lavrynovycha. Kyiv: Profesional, 2018. 296 s. [in Ukrainian].
5. Sudova vlada. Sudova statystyka. [Judiciary. Judicial statistics]. Retrieved from: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (data zvernennia: 19.05.2024). [in Ukrainian].
6. Analitychni tablytsi shchodo stanu zdiisnennia pravosuiddia za 2018 rik. [Analytical tables on the state of administration of justice for 2018.] Retrieved from: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/tabl_2018_zam.xlsx (data zvernennia: 19.05.2024). [in Ukrainian].
7. Ofitsiyni sait VAKS. [Official website of the HACC]. Retrieved from: <https://first.vaks.gov.ua/publications/statystyka-vaks-za-3-roky-zdiysnennia-protseesualnoi-diialnosti-ch-2/> (data zvernennia: 19.05.2024) [in Ukrainian].

8. Ofitsiinyi sait VAKS. [Official website of the HACCC]. Retrieved from: <https://first.vaks.gov.ua/publications/statystyka-vaks/> (data zvernennia: 19.05.2024). [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Instruksii pro orhanizatsiiu provedennia nehlasnykh slidchych (rozshukovykh) dii ta vykorystannia yikh rezultativ u kryminalnomu provadzhenni [On Approval of the Instruction on Organisation of Covert Investigative (Detective) Actions and Use of Their Results in Criminal Proceedings]: Nakaz Hen. prokuratury Ukrainy vid 16.11.2012 r. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>(data zvernennia: 19.05.2024). [in Ukrainian].

10. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy [Decision of the Constitutional Court of Ukraine] vid 24 hrudnia 2004 roku № 22-rp/2004. [in Ukrainian].

11. Katehoriia «iakist zakonu» yak skladova pryntsypu verkhovenstva prava ta harantiia zastosuvannia sudom naibilsh spriyatlyvoho dlia osoby tlumachennia zakonu [The category of «quality of law» as a component of the rule of law principle and a guarantee that the court will apply the most favourable interpretation of the law for the individual]. Retrieved from: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199> (data zvernennia: 19.05.2024). [in Ukrainian].